

Guia docent

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	22709 - Epidemiologia, Salut Pública i Comunitària / 1
Titulació	Grau d'Infermeria (Pla 2016) - Segon curs
Crèdits	6
Període d'impartició	Primer semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Miguel Bennasar Veny <i>Responsable</i> miquel.bennasar@uib.es						Cal concertar cita prèvia amb el/la professor/a per a fer una tutoria
Alfonso Leiva Rus						Cal concertar cita prèvia amb el/la professor/a per a fer una tutoria
Adelyne Maria Mendes Pereira adelyne.mendes@uib.es						Cal concertar cita prèvia amb el/la professor/a per a fer una tutoria
Sonia Navas Recio sonia.navas@uib.es						Cal concertar cita prèvia amb el/la professor/a per a fer una tutoria

Contextualització

El canvi en el patró epidemiològic, l'aparició de nous problemes de salut, l'envelliment de la població, els estils de vida i la crisi dels serveis de salut, han provocat que el sistema de salut hagi sofert un dels processos de transformació més importants de la història, fet que fa necessari un nou enfocament per part de la salut pública.

Aquesta matèria aporta al currículum acadèmic conceptes fonamentals com són la comprensió dels factors que influeixen i els mecanismes implicats en l'aparició, desenvolupament, propagació i resolució de les malalties transmissibles i cròniques. Així com els determinants i les mesures encaminades a la prevenció d'aquestes per aconseguir la seva eradicació i control tant a nivell individual com comunitari, utilitzant l'epidemiologia i la demografia sanitària per al desenvolupament de programes de salut pública i comunitària.

Els professionals d'infermeria han de conèixer, utilitzar i incorporar a la seva pràctica tots aquests coneixements, ja que desenvolupen accions dirigides a la prevenció, promoció o cura de la salut.

Els continguts i les competències que es treballen en aquesta assignatura permeten a l'estudiant ampliar els coneixements i habilitats sobre els temes relacionats amb la salut pública, la salut comunitària i l'epidemiologia abordats a altres assignatures del currículum com són: estadística, determinants socials de la salut, educació i promoció de la salut, i infermeria, atenció primària i salut global.

Requisits

Guia docent

Recomanables

És recomana que l'estudiant hagi cursat les següents assignatures de primer de grau d'infermeria: Determinants socials de la salut, Educació i Promoció de la Salut i Estadística Aplicada a les Ciències de la Salut. A més a més, que tingui coneixements bàsics que li permetin comprendre en llengua anglesa i manejar eines informàtiques bàsiques. A nivell personal, és recomana interès pel coneixement científic i els aspectes relacionats amb la salut i la problemàtica social així com raonament crític, compromís ètic i capacitat d'anàlisi, síntesis i reflexió.

Competències

Específiques

- * Estudiar el funcionament, desenvolupament i les interaccions de la persona, grup o comunitat en el context social i sanitari (CE 2)
- * Capacitat per valorar, analitzar, planificar i avaluar les situacions de salut susceptibles de cures d'infermeria tant en l'individu, família i en la comunitat amb la finalitat de desenvolupar projectes d'educació, prevenció de la malaltia i promoció de la salut (CE 3)
- * Capacitat per conduir amb habilitats les activitats d'educació sanitària, promoció de la salut i prevenció de malalties en totes les etapes del cicle vital; amb la finalitat de dur a terme mesures pel foment d'estils de vida saludables (CE 6)

Genèriques

- * Capacitat d'anàlisi i síntesi (CG 1)
- * Capacitat d'organització i planificació (CG 2)

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

Continguts temàtics

Bloc 1. Introducció a l'epidemiologia, la salut pública i la salut comunitària.

Tema 1. Epidemiologia, Salut Pública i Salut Comunitària: concepció actual i aplicació. Factors de risc i factors protectors. Consell preventiu. Medicalització de l'etapa preventiva.

Tema 2. Estratègies preventives i d'intervenció sobre els estils de vida. Història natural de la malaltia. Nivells de prevenció. Estratègies generals de prevenció en salut pública.

Bloc 2. Epidemiologia i demografia sanitària.

Tema 3. Estudi de la salut de les poblacions: Demografia estàtica i dinàmica.

Tema 4. Mesurament en epidemiologia: mesures de freqüència, associació i impacte.

Guia docent

Tema 5. Estratègies de disseny en epidemiologia. Estudis descriptius, de cohorts, casos y controls y experimentals (assajos clínics). Biaixos. Revisió sistemàtica i metaanàlisis. Gradació de l'evidència.

Tema 6. Estudi de proves diagnòstiques. Cribratges.

Tema 7. Causalitat en epidemiologia.

Bloc 3. Estils de vida i salut.

Tema 8. Activitat física i salut: Importància i bases epidemiològiques. Prescripció d'exercici físic.

Tema 9. Alimentació i salut pública: Bases epidemiològiques. Recomanacions nutricionals. Epidemiologia i estratègies de prevenció de l'obesitat. Seguretat Alimentària.

Tema 10. Tabac i salut pública: Epidemiologia del tabaquisme. Impacte sobre la salut. Intervencions preventives.

Tema 11. Consum d'alcohol i salut pública: Epidemiologia, problemàtica social i sanitària. Mesures preventives.

Tema 12. Epidemiologia i prevenció de les drogodependències: conceptes bàsics i epidemiologia del consum de drogues. Programes de prevenció de drogodependències.

Bloc 4. Epidemiologia i prevenció de les malalties transmissibles i cròniques.

Tema 13. Epidemiologia, prevenció i control de les malalties transmissibles. Actuació davant un brot epidèmic. Estratègies de prevenció i control. Infecció associada a l'assistència sanitària.

Tema 14. Vigilància epidemiològica. Sistemes d'informació sanitària: registres, enquestes de salut i sistemes de notificació.

Tema 15. Vacunes. Immunització activa i passiva. Immunitat col·lectiva. Consell a viatgers.

Tema 16. Epidemiologia i prevenció de les malalties cròniques. El cas de les malalties cardiovasculars i metabòliques.

Tema 17. Treball i salut: epidemiologia, problemàtica social i sanitària. Precarietat laboral i incapacitat permanent. Lesions per accidents de treball. Malalties professionals i incapacitat laboral.

Bloc 5. Sistema sanitari.

Tema 18. Models de sistemes de salut. Nivells d'atenció sanitària. Sistema Sanitari Espanyol.

Tema 19. Atenció Primària de Salut. Estructura organitzativa i funcional: els centres de salut. La infermera en l'equip d'Atenció Primària: consulta d'infermeria i visita domiciliària.

Tema 20. Planificació i programació en l'atenció a la salut. Pla de Salut de les Illes Balears.

Metodologia docent

En aquest apartat es descriuen les activitats de treball presencial i no presencial (o autònom) previstes a l'assignatura amb l'objecte de poder desenvolupar i avaluar les competències establertes anteriorment. Amb el propòsit d'afavorir l'autonomia i el treball personal de l'estudiant, l'assignatura forma part del projecte Aula Digital, el qual incorpora l'ús de la telemàtica a l'ensenyament universitari dins el marc de l'Espai Europeu d'Educació Superior. Així, mitjançant la plataforma Moodle, l'estudiant tindrà a la seva disposició una

Guia docent

comunicació en xarxa i a distància amb el professor, documents electrònics i enllaços d'internet, i propostes d'activitats pràctiques de treball autònom.

Activitats de treball presencial (1,84 crèdits, 46 hores)

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Lliçó magistral	Grup gran (G)	Es tracta de sessions d'exposició de continguts de la matèria mitjançant presentació o explicació per part del professorat amb la finalitat de que l'alumnat sigui capaç de comprendre aquells aspectes més rellevants de les unitats temàtiques. Aquestes exposicions es faran amb suport de material audiovisual.	32
Seminaris i tallers	Discussió de lectures i resolució d'activitats	Grup mitjà 2 (X)	Consistiran en 4 sessions monogràfiques de 3 hores cada una sobre: S1 – Demografia, mesurament en epidemiologia i estudi de proves diagnòstiques (I). S2 – Demografia, mesurament en epidemiologia i estudi de proves diagnòstiques (II). S3 – Estratègies de disseny en epidemiologia. Tipus d'estudis. S4 – Vacunes i consell a viatgers. De forma prèvia a la realització de cada seminari, es facilitarà als estudiants el material didàctic que ha de treballar-se a l'aula. L'assistència als seminaris es voluntària, però aconsellable per assolir de forma òptima els coneixements.	12
Avaluació	Examen Parcial 2	Grup gran (G)	Prova escrita teòrica amb preguntes tipus test per valorar si s'han adquirit els conceptes bàsics. Amb l'avaluació per parcials es pretén fer una avaluació continuada dels progressos de l'alumnat. Aquest segon parcial, constarà de la segona meitat dels continguts treballats a l'aula (Tema 5 i del 12 al 20).	1
Avaluació	Examen Parcial 1	Grup gran (G)	Prova escrita teòrica amb preguntes tipus test per valorar si s'han adquirit els conceptes bàsics. Amb l'avaluació per parcials es pretén fer una avaluació continuada dels progressos de l'alumnat. Aquest primer parcial, constarà de la primera meitat dels continguts treballats a l'aula (Temes de l'1 al 4 i del 6 a l'11).	1

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula digital.

Activitats de treball no presencial (4,16 crèdits, 104 hores)

Guia docent

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual o en grup	Preparació de les unitats didàctiques, lectures i activitats dels seminaris	L'alumne aprofundirà en la matèria de cada unitat mitjançant la bibliografia, articles i material indicat a classe i disponible a l'aula digital. Per facilitar aquesta tasca, s'indicarà, per a cada unitat didàctica, la documentació relacionada que es recomana consultar.	88
Estudi i treball autònom individual o en grup	Preparació dels seminaris	Preparació dels seminaris amb les seves lectures obligatòries i complementàries i la resolució d'exercicis.	16

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'algun dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Discussió de lectures i resolució d'activitats

Modalitat	Seminaris i tallers
Tècnica	Altres procediments (no recuperable)
Descripció	Consistiran en 4 sessions monogràfiques de 3 hores cada una sobre: S1 – Demografia, mesurament en epidemiologia i estudi de proves diagnòstiques (I). S2 – Demografia, mesurament en epidemiologia i estudi de proves diagnòstiques (II). S3 – Estratègies de disseny en epidemiologia. Tipus d'estudis. S4 – Vacunes i consell a viatgers. De forma prèvia a la realització de cada seminari, es facilitarà als estudiants el material didàctic que ha de treballar-se a l'aula. L'assistència als seminaris es voluntària, però aconsellable per assolir de forma òptima els coneixements.
Criteris d'avaluació	L'assistència i la participació activa a cada seminari s'avaluarà en 0,25 punts. El professorat indicarà els objectius, les activitats i el material a treballar a cada un d'ells.

Percentatge de la qualificació final: 10%

Guia docent

Examen Parcial 2

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves objectives (recuperable)
Descripció	Prova escrita teòrica amb preguntes tipus test per valorar si s'han adquirit els conceptes bàsics. Amb l'avaluació per parcials es pretén fer una avaluació continuada dels progressos de l'alumnat. Aquest segon parcial, constarà de la segona meitat dels continguts treballats a l'aula (Tema 5 i del 12 al 20).
Criteris d'avaluació	Preguntes tipus test: identificació de la resposta correcta d'entre les diferents alternatives (sèrie de 5 respostes possibles: a, b, c, d i e). La penalització per resposta incorrecta serà de 0,25 punts.

Percentatge de la qualificació final: 50% amb qualificació mínima 5

Examen Parcial 1

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves objectives (recuperable)
Descripció	Prova escrita teòrica amb preguntes tipus test per valorar si s'han adquirit els conceptes bàsics. Amb l'avaluació per parcials es pretén fer una avaluació continuada dels progressos de l'alumnat. Aquest primer parcial, constarà de la primera meitat dels continguts treballats a l'aula (Temes de l'1 al 4 i del 6 a l'11).
Criteris d'avaluació	Preguntes tipus test: identificació de la resposta correcta d'entre les diferents alternatives (sèrie de 5 respostes possibles: a, b, c, d i e). La penalització per resposta incorrecta serà de 0,25 punts.

Percentatge de la qualificació final: 40% amb qualificació mínima 5

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Bibliografia bàsica

Martínez González, M.A. et al. (2018) Conceptos de salud pública y estrategias preventivas. Un manual para ciencias de la salud. 2ª ed. Barcelona: Elsevier.

Martín Zurro, A. et al. (2018) Atención familiar y salud comunitaria. 2ª ed. Barcelona: Elsevier.

Fernández-Crehuet, J. et al. (2016) Piédrola Gil. Medicina Preventiva y Salud Pública. 12ª ed. Barcelona: Elsevier-Masson.

Hernández-Aguado, I. et al. (2018) Manual de Epidemiología y Salud Pública para Grados en Ciencias de la Salud. 3ª ed. Madrid: Panamericana.

Bibliografia complementària

De Irala, J. et al. (2016) Epidemiología Aplicada. 2ª ed. Barcelona: Ariel.

Colomer, C., Álvarez-Dardet, C. (2000). Promoción de la Salud y Cambio Social. Barcelona: Masson.

Dirección General de Salud Pública (2000). La evidencia de la eficacia de la Promoción de la Salud. Configurando la Salud Pública en una nueva Europa. Parte I y Parte II. Ministerio de Sanidad y Consumo. Madrid.

Altres recursos

Consejo integral en estilo de vida en Atención Primaria: https://www.msbs.gob.es/profesionales/saludPublica/prevPromocion/Estrategia/docs/Consejo_Integral_EstiloVida_en_AtencionPrimaria.pdf

Actualización del Programa de Actividades Preventivas y de Promoción de la Salud (PAPPS 2018): <http://www.elsevier.es/es-revista-atencion-primaria-27-sumario-vol-50-num-s1-S0212656718X70115>

Guia docent

Estilos de vida saludable (Ministerio de Sanidad, Consumo y Bienestar Social): <http://www.estilosdevidasaludable.mscbs.gob.es>
Infermeria virtual: <https://www.infermeravirtual.com/>
Public Health UE: https://ec.europa.eu/health/home_es
Centro de Control de Enfermedades (CDC): <https://www.cdc.gov>
Europea Centre for Disease Prevention and Control: <https://ecdc.europa.eu/en/home>
IUPHE - Unión Internacional para la Promoción y Educación para la Salud: <https://www.iuhpe.org>
Sociedad Española de Epidemiología: <https://www.seepidemiologia.es>
Asociación de Enfermería Comunitaria: <http://enfermeriacomunitaria.org/web/>
Revista Gaceta Sanitaria: <http://www.gacetasanitaria.org>
Revista Public Health Nursing: <https://onlinelibrary.wiley.com/journal/15251446>
Blog Salud comunitaria: <https://saludcomunitaria.wordpress.com>
Blog Salud Pública y otras dudas: <https://saludpublicayotrasdudas.wordpress.com/author/javierseguradelpozo/>

